

طاشينك

ارمنيجه يوى سياى غزته

صاحب امتياز: هراير مامور بابه

"TACHINK,"

JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN
SMYRNE

Directeur - Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎԵՑ.	ՆԻՒ.
ԻԶՄԻՐ	90	40	30
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ՓԱՒԱՐ	90	40	
ԱՐՏԱՍՏԱՆ	75	18	Հր.

Չհրապարակված մեղադիրք եւ չեն օրո իր:

ԿԵՆՏՐՈՆ - ԽՐԱԿԱՐԱԳՈՅՑ
Z. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ԳԹԱՍՔ ԱՆՆԵՑՈՒԿՆԵՐՈՒՆ

Մինչև այն օրը որ ամին ընտանիք օրէնքի առջև եւ այն ալ զինուորական խիստ օրէնքի առջև, իրաւունք ստացած է նեցուկ մը ունենալու, անհոգութիւն մը զմեզ չըլլալաւաւ էր կարծես ըսաւ չգործողութիւն մեր գինւոր զաւակներուն ներքին ընտանեկան կեանքով, Շատ շատ ուրախ զուարթ եւ հպարտ իսկ կ'ըզգա յինք ինքզինքնիս տեսնելով համազգեստ կրող մեր Հայ կորիւնները՝ որոնք իրենց կարգին ծախտը չըթուենքերուն եւ սըրտաթուելը կը մարդուէին եւ կը վարժուէին բռնակի եւ գէնքի կեանքին:

Բայց այն օրէն որ զինուորական մեր օրէնք մը հրամայեց աննեցուկները նկատի չառնել, մեր ամենուս վրայ պարտք մը կը ծանրանայ գինւոր գացող մեր որ գիներուն ու եղբայրներուն տունէն ներս մտնել, այնքա՛ն պատգնել ընտանեկան յարկին ու հարկերուն վրայ եւ անոր երդիքին տակ վերադարձել խնդն ու զըւարթութիւնը, եթէ անոր չտեսարանենք ուն ու մառախուլուն մէջ չկարենանք տեսնալ լեցնել ներթափան բարիքներու լիութիւնը, սակայն ջանալու ենք դատարկ-ձեռն եւ անտեսիս մուտք մըն ալ չընտրել հոն՝ ուր գթութիւնը եւ մխիթարութիւնը միայն տեղ կրնան ունենալ:

Գթանք ուրիշն աննեցուկներուն: Ձենք տեսնել միթէ որ անոնցմէ շատերը պէտք չունենալու համար մեր ազգայնական, նոյն իսկ չիկնելով մեր արգահատող նայուածքներուն անօգուտ սեւեռութիւն իրենց գլխուն ճարը նայելու կ'աշխատին: Անցնող եօթնական միայն քառասունները գէնքի տակ հրաւիրուելով, բողբոջամար աշխատելու փութաբող մեր հայ գինւորներուն թիւին որ հարկեր կը մօտենար հազիւ քսան ընտանիքներ մեր կարեկցութեան դիմած են, ասիկա կը նշանակէ որ մուրալու վարժուած ազգ մը չենք եւ անոնք ալ որ առաջնորդներն զինքին պէտք է խոստովանել որ հազէ եւ դրամէ աւելի գործ ու աշխատութիւն փնտրելիքն, ապրին ուրիշն հայ կիները, մայրերը եւ քորերը որ վնասիլ չեն գտներ, կեցցէ՛ հայ իգական սեռը՝ որ գիտէ թէ իր յոյժ մի միայն իր մատներուն վրայ պէտք է գէնէ եւ ոչ թէ ուրիշներու սիրտին ու խղճին:

Բայց, գթանք դարձաւ աննեցուկներուն, նոյն իսկ անոնք կ'ամչնան մեզի գիմելու, մենք երթանք փնտրելու գանձ, ճշմարիտ խիղճները թող ի գուր չը տուալարին, զատիկ գիտնալ գթութեան ու ողորմութեան ճշմարտագլխ արժանաւորները եւ այնպէս օգնենք անոնց, նը պատենք իրաւունք ալ կանոնաւորուած ու կազմակերպուած գործ մը ըլլալու է, եւ ասիկա կ'ըսենք ոչ թէ կեղծ աղքատներէն զգուշանալու կամ խաչագողներէն վախճալու համար, այլ որպէսզի զրկանք մը ըրած չըլլանք անոնց որ արժանապէս շահուելու իրաւունք ունին ու թերեւ խեղճութեան վրին մէջ անտեսուելի եւ անշնչի կը մնան:

Գթանք մանաւանդ աննեցուկներուն, ուն խորունկ համոզումով եւ արմատացած հաւատքով թէ գինւոր գացողները առաջնուան պէս արախ պէտք է մեկնին վատա՛ն ըլլալով որ գիրենք առաւել կամ նաւագ փոխանորդող գ-ըզգուրտ ձեռքեր, խնամող ոյժեր կը թողուն, վատա՛ն ըլլալով որ իրենցինքնը մերիններն ալ

են, վատա՛ն ըլլալով որ իրենց լքածն ու թողածը անկորուստ պիտի վերադարձենք իրենց: Մինչև որ մեզմէ հեռացող մեր սիրելիներուն չկարենանք ներշնչել այս վատահոգութիւնը, անոնք խոհուն եւ գլխի կոր պիտի մեկնին, անոնք աշխուժով ու եռանդով չպիտի սպասարկեն ու ծառայեն Սոս. հայրենիքին ու թէ՛ իրենք եւ թէ՛ մենք պիտի տուենք, իսկ վատահոգութիւնը պիտի ըլլան մանաւորաբար աննեցուկները:

Գթանք անոնց վիճակին վասն զի ոչ միայն խղճի պարտք մըն է անոնքներուն օճան կանգնելը, ոչ միայն մարդասիրական աւագ պարտականութիւն մըն է չը քաւորներուն գոյութիւնը ապահովելը, այլ նաեւ գեղեցիկ առաքելութիւն մըն է զժախտութեան օրերուն մէջ բարեկամ հանդիսանալը: Ձինւորութեան երթալը երբեք զժախտութիւն մըն չիմ համարեր, քաւ լիցի, ընդհակառակը բարեպաշտն առիթ մըն ալ պէտք է նկատել զայն, ցոյց տալու համար մեր քաղաքացիական կորովը մեր չարքաշ արիւնքները եւ մեղքերը՝ ոչ գին, ցոյց տալու համար, փառաւորապէս եւ անկեղծապէս անհոգեցանելու համար մեր ընկերական պարտականութիւններուն գիտակցութիւնը, եւ չլացնելու չը մտնելու համար այն ամենը՝ որ հայուն եսամոլ եւ անմիաբան վիճակէն ծնունդ առած կը համարին մեր գլխուն տեղացած աղէտները:

Գթանք աննեցուկներուն, ինչ ձեռով որ ալ ըլլայ, բարի՛ դրացիներ եւ վեհաձեռ թաղեցիներ ձեզի կ'ուղղեմ մանաւանդ այս սրտաբուլի կողմ, պատասխարեցէ՛ք, եւ եթէ չէք կրնալ, կերակրել, գէթ հագ, ունեցուցէ՛ք ու մխիթարեցէ՛ք ձեր մօտ բնակող աննեցուկները: Այնքան բըւտաուր ձերք մըն է գթութիւնը հայ ընտանիքներուն համար որ ես աւելորդ պիտի համարէի ներկայ տողերը գըրել, գիտնալով որ ամէն մարդ, ամէն հայ իր կարողութեանն աւելին իսկ կ'ընէ օփոփելու համար աննեցուկները, բայց հեռաւորութիւնով մը, աննեցուկներուն թիւը հեռագինէ շատցած պարագային կանխապատրաստութիւն մը ու նեցած ըլլալու համար է որ կը գրենք: Ամփոփեցէ՛ք ձեր մտադրութիւնը եւ աննեցուկներուն նեցուկ եղէ՛ք որ չփչին անոնք, յաճախ դրամ եւ նիւթական օգնութիւն ալ չեն սպասեր անոնք բայց անոնց գործերուն ուղղութիւն տալ, անոնց զաւակներուն ձեռքէն բռնելով զպոռն առաջնորդել, վերջապէս կարելին իգործ գնել որ չ'ըսալ քայլերն անոնց բուրիկները եւ տաք պահուն մինչև անոնց վերադարձը իրենց ձագուկներն ու սրտահատները՝ ահա այսքան ալ կը բուէ շնորհակալութեան աղաւ, ու աղուոր նայուածքներ եւ երախտագիտութեան վարձատրոյց հառաչանքներ խելու համար աննեցուկներէն:

Չարժի՛ր ուրիշն որ նոյն իսկ քիչ մըն ալ ինքզինքնիս զրկելով գթանք աննեցուկներուն:

ՀՐԱՆՏ ՎՐԴ

ԶԱՅՆԵԼՈՒՆ ՄԵՋ

Մեծաամենուրդ ժամուն Պատրիարքարանը կը գտնուի, երբ արդէն աւելոյն տեւե ծախողը ծախելու է...

Ինչպէս ընդամենապէս կ'ըլլայ, Պատրիարքարանը կ'հաղորդէ ժողովի որոշումը թերեւեւ, այն անոն, երբ արդէն կամ գործադրութեան դրամ կ'ըլլայ իր տուած որոշումը կամ երբ փողոց չարաչար եւ անուղղիկ միջոցներով շահախոհութեան աղբիւր դարձած կ'ըլլայ խղիղը:

Հասկցար թէ խղիղը կ'աղանայ սիրացումն շուրջ Պատրիարքարանի ժողովները կ'որոշեն որ թաղականութիւնները թաղապետութեան ընտրութեան իրաւունքը չունենան, նկատելով որ թաղականութիւնները շատ փա. վուկ կացութեան մէջ մէջ կ'գտնուին, չկրնալով ընդունիլ այդ դրամական նուէրները: առանց Պատրիարքարանի հրամանին...

Ուրեմն ասկից վերջ, եթէ սիրացուի խղիղը դեռ կ'շարունակուի, թաղականութիւնները կրնան յօգուտ իրենց թաղի եկեղեցիին նուէրներ ստանալ...

Փառք ամենախաղաղին, թաղականներու խղի, մէն ծանր քեռ մը ելաւ կարծես...

Սակայն, թող ներուի ինձի, ինչ ընծի դիտարկելու ընելու վարժեցայ, Պատրիարքարանի ալ այս խաւին մօտէն ծանօթ է, վորոքեղ ալ շատ անոնք է, եթէ խորհրդարան համաձայնի դիտել, ալ թէ միայն մը կ'որոշէ: Բանի որ հրապարակաւ այսքան առաջ երեւալու յանդիմանութիւն ունեցաւ, գոնէ կ'սկսասար գործ տեսնելու չէր, այլ կ'ստատար, անա այս նկատմով նախ պէտք էր հետաքրքիր ըլլալ թէ զիսկից շարքերէ եւ ցոցիալ լակաւ զաղախանելով ու սկզբունքային միջոցներով պայքարելով մնած ու, ցողունով կարգ մը թաղական աղաներ, որոնք եկեղեցիին դէմ կը հայհոյեն, Ազգ. իշխանութիւն կ'արհամարհենք պարագաները ներքին եւ արտաքին թաղականութեան սեղանին սեմին ներս սպրդելու, ինչ մեկնուած միջոցներ կ'որոշենք ազգային սնունդին օգտակար ըլլալու քողովները զգացումներէ ցողունով եւ մտկոլով, անա սակաւ պրպչելու էր կեդրոնական մեր ազգ. իշխանութիւնն ու ապա որոշում առաւ էր, սիրացունները խախտելու վերաբերեալ, այս շատ կենսական հարցին համար:

Պատրիարքարան չոր եւ ցամաք կ'հաղորդէ ժողովներու որոշումն, այսինքն սիրացուններէ եկած դրամական նուէրներ չմտնել, խնդ ըլլալու է սիրացու մը, սիրացու ըլլալովն հանդիմ, որ ելնէ իրմէ չպահանջուած նուէր մը ընելու:

Միջոցով եթէ սիրացումները անուրի դուրէր ինչպէս դրուեցաւ հոս՝ իզմիլի մէջ անոր առաւելումներէ միոյն մէջ, է՛հ, այն անոնք է որ պիտի օգտուէին թաղականութեան սնունդները...

Ինչու կ'սկսասար գործեր տեսնենք, երբ գործնական կայ անդին, մեր քիչն ասկ. անուրի ինչպէս չէ...

ՆՍ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԻՄԱՍՏԸ

«Տէլի Բրոնիք» մէջ, Հէրլըտ Պէկ-պայի կողմէն, պատերազմի մասին հետեւեալ ընկերային խիստ շահեկան խորհրդածութիւնները կը կարդանք. զոր թարգմանաբար կը հրատարակենք ստորեւ:

Այս պատերազմի կը նշանակէ այն պիտի ժամացոյցի մը յանկարծակաւ դադար, որուն միջոցաւ մենք արդիներս ոչ թէ միայն մեր ճաշերու, պահերը կը կանոնաւորենք, ոչ թէ միայն մեր ճամբորդութիւնները անոր կը յարմարենք, այլ նաեւ մեր մտքերուն բնաւորութիւններն ալ: Անգղիստ ու ժի կոչու գաւազանը անակեղծութիւն ու ամբարտաւանութեամբ քաղաքակրթութեան փափուկ ու նուրբ մեքենաներուն մէջ մտնած է: Անիւները կը դադրեն իրենց թաւալումէն, ձեռքեր մը բռնաբարութիւն, եւ մարդկային գոյութեան խաղաղապէս, բարեկամական ու քաղաքականութիւնը կը մեռնի լըռութեան մէջ՝ նոյն իսկ հրացաններու գուլպան շառաչներէն մեռնողներու եւ մահամեծներու ոռնումէն ու ինկող գահերու աղմուկներէն ալ առաջ:

Արդէն, հիմա այս վայրկեանիս, քաղաքակրթութիւնը կը դադրի ապրելէ, կ'իշխայ գիտապատ Մենք որ Անգլիոյ մէջ տակաւին բան մը չենք ըրած, եւ նոյն իսկ հիմա, պատերազմի մէջ ալ, ոնէ բան մը ընելու կ'որոշ չենք, յանկարծ շանթերու արագ-թեքամբ յորձանապարտութիւն:

Մենք կը գինւորենք, բայց ալ՝ Բաղդադ ու Անթոնիան գէտ է:

Մենք զօրաւոր մը կը կատարենք բայց

այդ ոճերի եւ մարդասպանութեան դէմ է: Կրօնք, փրկաստիպութիւն, գրաւանութիւն, նկարչութիւն, եւ թերեւ ամենէն գերկերը ասոնցմէ, գիտութիւնը՝ իր ջանքով մեր մարդկային զանգուածին առջև էն կ'անյայտանալ լանկարծ, եւ դէպի խաւար, եւ անոնց վայրկեանի մը իսկ ներկայութիւնը անհնարին կը դառնայ այլաւ, Ո՛վ կը փափաքի գաղափար մը կազմել աստուածութեան մասին, Ո՛վ ալիս կը շահագրգռուի Էոյքը եւ Պէրկա՛նի խորհրդածութիւններովը: Ո՛վ էր որ գրեթե ու պատկերներու մէջ պիտի ուզէր թաղուիլ, Ո՛վ պիտի աջակէ լիմիտարներն կամ կենսաբանին: Եւ մենք փայտի ու քարի եւ քանդակի գիտութեան դարերու մէջ արգելափակուած ենք ներկայիս:

«Այսպէս վիճաւոր արծիւ...» մեզ գինած է տարբեր գէնքերով: Արիւնահեղութիւնը պիտի ըլլայ չափազանց ահաւոր, կործանուած պիտի ըլլայ աւելի անգղիստ, եւ ոչ մէկու համար պիտի վերապահուի փառքի դափնեպսակը բայց միայն... կըլդգինքրու թագաւորութեան:

Քաղ. Վերջին Լուրեր

Բազմաթիւ թերթերու, Լոտտոնէ հասած հեռագրերէն կը հաստատեն թէ Քիւտա-Չէ-էի շրջակայքը գտնուող գերմանական 7 կղզիներու գրաւումը, Միւնիխի աղբիւրի տեղեկութեանց համաձայն, ճաշտանցիք գրաւած են այս կղզիները եղբրքներու վրայ դրուած 1000 ժողովրդի-ները հաւաքելէ վերջ:

* Անգլ. խորհրդարանի մէջ լորտ Աւգուսթ իր վերջին ճառախօսութեան պահուն աւգլ. դաղութիւնը վառ հայրենասիրութիւնը ի վեր հանելով պատերազմի վերջնական արդիւնքին վրայ մեծ հաւատք մը յայտնած է:

* Բոքսինակէ, երեկոյեան հասած հեռագրերէն կը ծանուցանեն թէ Ֆրանսացիք Ռուսիոյ պարպած են:

* Լոտտոնէ կը տեղեկացնեն թէ այս խառնութեան խմբակը որոշած է պատերազմին մասնակցիլ եւ ընդունիլ միաբանային զին, պարտաւորիլ ժառանգութիւնը: Այս խմբակին 260,000 անդամներ ցարդ ներկայացած են անգլ. բանակին մէջ ծառայելու համար:

* Բարիզէ կը հեռագրեն թէ, «Լը Թան» թերթը իր վարչութիւնը առ ժամանակ մայրաքաղաքը՝ Պոռտո, փոխադրած է:

* «Կաղէթ տո Ֆրանսէ»-ի մասնաւոր լուրերուն համաձայն, Իտալիոյ եւ Բարիզի միջև հեռախօսական հաղորդակցութիւններ խղճած են:

* Պոռտաթէթէ կը հեռագրեն թէ հեռագրական նախարարապետը, Կոմս Թիլզա, կացութեան մասին կարևոր յայտարարութիւններ ըրած է: Այսպէս խօսելով, ի մէջ այլոց ան ըսած է, անցեալ շաբթուան ընթացքին մենք, մեզ զբաղեցնող խիստ կարևոր հարցեր ունեցած ենք, ուղղակի աւստրո-հունգարական միապետութեան հետ շահակցող, Այսօր կացութիւնը նոյնքան տագնապալի է, բայց մենք մեր բանակին ընթացքի մասին վստահութեամբ լիցուած ենք:

* Սոֆիայէ հասած այսօրուան տեղեկութիւններ, կը տեղեկացնեն թէ Մ. Նաուս, Սոֆիայի հելլէն դեսպանը, Յունաստանի ներքալ իշխանին Ռուսաստանէ վերադարձին Պոռտէթի մէջ առումէն «Տի. միւնիք» թերթին, իբր թէ, կատարած

